

EK1

MUHALEFET ŞERHİ

Konu: 11.01.2019 tarih ve 6 nolu Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik Taslağı ile ilgili muhalefet şerhi

TKBB Danışma Kurulunun 11.01.2019 tarih ve 6 nolu Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik Taslağı ile ilgili alınan karar hakkında muhalefet şerhi:

Bankaların Kredi İşlemlerine İlişkin Yönetmelik Taslağının 3 üncü madde 10 uncu bendi şöyle demektedir: "Kalkınma ve yatırım bankalarının, bu madde hükümleri ile bu madde hükümlerine dayalı olarak yapılacak düzenlemelere uygun olmak ve münhasıran faizsiz yöntemlerle sağlamış oldukları kaynaklarla sınırlı olmak üzere, müşterilerine birinci fıkrada sayılan yöntemlere dayalı olarak finansman sağlayabilirler."

Bu maddede faizsiz yöntemlerle sağlanan kaynakların esas alınması önemli bir adımdır. Buna ilave olarak bu kaynakların yine katılım bankalarının fon kullandırma yöntemlerinin esas alınarak değerlendirilmesi de yerinde bir adımdır. Zira en azından kaynağın meşru olması teminat altına alınmakta ve faizsiz yöntemlerle fon kullandırma yapılması amaçlanmaktadır.

Bu ilk bakışta faizsiz bankacılık açısından olumlu görünmesine rağmen uzun vadede hem bu sektör açısından hem de bu sektörün dayandığı ekonomik sistemin geleceği açısından birtakım sakıncaları bünyesinde taşımaktadır. Kaldı ki, bazı şeylerin ilkesel olarak doğru yapılması onların hayatla buluşması açısından doğru seyredeceği anlamına gelmez, başka bir ifade ile maslahat açısından doğru olmaz. Dolayısıyla bir karar alırken onun doğruluğu kadar o kararın uygulamada nasıl seyredeceği gerçeği de hesaba katılmalıdır. Bu noktada alınan kararın onun hayata aktarılmasıyla birlikte düşünülmesi koruyucu hukukun da bir gereği olduğu hatırlanmalıdır.

Hiç şüphesiz katılım bankalarının dışında diğer kurumların da faizsiz finans işlemlerine girmesi doğal olarak sistemi büyütecektir. Hatta bunun bir ölçüde katılım bankalarının daha verimli çalışmasına neden olabileceği gerçeği de vardır. Bu açık ve nettir. Ancak bütün bunların yanında her büyümede olduğu gibi bu büyümede de birtakım sorunların ve risklerin olma ihtimali mevcuttur.

Burada en önemli husus sistemin büyümesi ile beraber gelebilecek sulandırma ve yozlaşma riskidir. Ana işi faizli bankacılık yapmak olan kurumların bu işlerinin yanında aynı zamanda faizsiz bankacılık işlemleri yapmaları, bir bakıma "pencere bankacılığı" yapmaları algı bozulmasına neden olabilir. Zira bu durum meşru gayrimeşru yapılan işlemlerin iç içe geçmesi demektir. Bu, bir bakıma aynı yerde farklı elementlerin satılması, aynı anda meşru ve gayrimeşru işlemlerin yapılması veya aynı kapta helal ve haram yiyeceklerin pişirilmesi gibi bir durum oluşturur. Kaldı ki söz konusu faizli bankaların ve çalışanlarının aynı anda iki karşıt iş yapmaları onlar açısından da toplum açısından da hoş olmayabilir. Bu şekilde karmaşıklaşmış

işlemlerin olması gerçek bir faizsizlik ilkesi açısından toplumsal algıyı zedeleyebilir, geleceği ipotek edebilir.

Üstelik, ana işi faizli bazda olan kurumların faizsiz işlemler yapması bu işin özgünlüğünü de bozabilir. Bunun da ötesinde ekonomide önemli kurallardan biri olan kötü paranın iyi parayı kovması gibi faizli işlemlerin yoğun olduğu yerde faizsiz işlemleri de kovulma riskinin olmasıdır.

Burada ilave bir husus daha vardır. Bugün böyle bir adım atılması bir sonraki turda ülke bankacılık sektörünün yaklaşık %90'ını oluşturan mevduat bankalarının da bu tür işlemler yapabilmelerine neden olabilir. Bu doğrudan doğruya pencere bankacılığının ülkede yaygınlaşması anlamına gelir ki, bu durum hem yeni ve özgün bir faizsiz bankacılık kurma arayışı peşinde olan Türkiye ekolünü zedeler hem de faizsiz bankacılığın kendine haslığını ve geleceğini yok eder.

Katılım bankalarının bazı konularda zayıf kaldıkları, gerekli büyüme ve etkinliği yerine getiremedikleri doğrudur. Algılarını da çok iyi yönetemedikleri de bir gerçektir. Ancak henüz emekleme dönemindeki bu kurumları tarihi eski, öz kaynakları güçlü ve birçok özellikleri ile daha avantajlı olan kurumlarla karşı karşıya getirmek haksız rekabete neden olabilir. Bu kurumlara biraz daha zaman vermek, güçlenmelerine imkan vermek ve onları ülkenin ve reel ekonominin geleceği için biraz daha kollamak gerekebilir.

Tabii ki, bu arada katılım bankalarının silkinip kendilerine gelmeleri, ortak ve eleştirel akılla kendilerini kritik etmeleri gerektiği gerçeği de unutulmamalıdır. Katılım bankaları kendilerine sahip çıkmalı, daha titiz olmalı ve öz kaynaklarını artırarak kendilerini güçlendirmelidirler. Hem değerlerini koruyacak hem de büyümelerini sağlayacak yeni, özgün ve yaratıcı süreçler oluşturmalı ve kendilerini geleceğe taşıyacak adımlar atmalıdırlar.

Tüm bu gerekçelerle birlikte şunu ifade etmek gerekir: Diğer faizli bankaların bu niteliklerini koruyarak faizsiz banka gibi çalışmalarına fırsat vermek uzun vadede katılım bankalarının gücünü azaltabilir, etkinliğini düşürebilir ve toplumsal itibarını zedeleyebilir.

Sonuç olarak, yönetmeliğin 3 üncü madde 10 uncu bendinin kabul edilmesi, katılım bankacılığının özgünlüğünü bozabilir ve ilkelerini zedeleyebilir olduğu için uygun değildir. Katılım bankalarının ve faiz hassasiyeti olan müşterilerin ekonomik ihtiyaçlarını gidermek tabii ki çok önemlidir. Ancak ondan daha da önemli olan yapılan işin açık, net ve anlaşılabilir bir şekilde katılım bankacılığı ilkelerine uygun olması ve bu ilkeler ışığında hayat bulmasıdır. Aksi bir algının oluşması bu kurumları ya çürütüp yozlaştırır ya da yok eder.

Temel HAZIROĞLU

TKBB Danışma Kurulu Üyesi